

Toolbox-meeting Gebruik van handgereedschap

Inleiding

Omdat het al weer enige tijd is geleden dat er een Toolbox-meeting over het gebruik van handgereedschap is gehouden lijkt het ons zinvol hier opnieuw aandacht voor te vragen.

Gebruik het juiste gereedschap

Iedereen kent wel het gezegde “gebruik gereedschap waar het voor is gemaakt”, In de praktijk echter zijn er veel voorbeelden van onjuist en ondeskundig gebruik van gereedschap. Je kent het wel; even een schroevendraaier gebruiken als beitel of breekijzer, even een bout met een tang uitslaan en ga zo maar door. Daardoor gebeuren vaker (ernstige) ongevallen dan men denkt.

Voorbeelden van veel voorkomende “ongelukjes” zijn:

- Koppen van hamers die van de steel afschieten door slijtage of te zware belasting;
- Werkstukken die beschadigd raken of zelfs lichamelijk letsel veroorzaken, wanneer schroevendraaiers gebruikt worden als beitel of breekijzer;
- Sleutels die van moeren afschieten omdat ze versleten zijn;
- Bramen die als gevolg van onzorgvuldig gebruik van beitelkoppen worden afgeslagen.

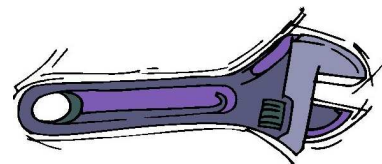

Hamers

Hamers moeten zijn voorzien van een gave, gladde steel. De steel moet in de hamerkop zijn geborgd. Bramen aan de hamerkop mogen niet voorkomen.

Sleutels

Zijn er in verschillende soorten en maten. We kennen o.a. steek- en ringsleutels, slagsleutels en moersleutels (in de volksmond vaak BAHCO genoemd). Sleutels moeten goed op de moeren passen en mogen niet beschadigd zijn, anders kan, als je kracht zet de sleutel van de moer afschieten, waardoor je valt of je verwondt. Wat je zeker **nóóit** mag doen, is de steel van de sleutel langer maken met een stuk pijp De lengte van de sleutelsteel is immers berekend op de kracht die er bij normaal gebruik op wordt uitgeoefend. Je kunt daardoor wel meer kracht zetten, maar de sleutel kan van de zeskant afschieten of breken, bovendien bestaat de kans dat de kop van de bout wordt afgedraaid. Het verdient aanbeveling om, waar mogelijk, ringsleutels toe te passen. Afschampen of uitschieten wordt hier voorkomen, daar de moer op alle zijden wordt vastgehouden.

Het aanbrengen van vulplaatjes tussen de bek en de moer is niet toegestaan, omdat deze plaatjes er bij het aandraaien van de moer er toch uitvliegen, en de sleutel alsnog van de moer schiet waardoor letsel kan ontstaan.

Bij het gebruik van slagsleutels bestaat het gevaar van:

- het op de hand kunnen slaan;
- wegspringen van de sleutel;
- afspringen van bramen.

Een eenvoudige oplossing is het monteren van een koordje voor het vasthouden van de sleutel.

Vijlen

De ongevallen bij het werken met een vijl zijn bijna allemaal het gevolg van een beschadigd of het geheel ontbreken van een heft aan de vijl. De doorn (arend), waarmee de vijl in het heft hoort te zitten is scherp en vaak ook nog gebogen, daardoor kan deze in de handpalm dringen en ernstige verwondingen veroorzaken. Tegenwoordig zie je steeds meer vijlen welke zijn voorzien van een kunststof heft, daarbij heb je bovengenoemde problemen niet.

Schroevendraaiers

Worden overal voor gebruikt; als beitels, breekijzer, blikopener etc, dat is uiterst gevaarlijk, ook raken de schroevendraaiers daardoor beschadigd, met als gevolg het niet meer goed passen in de schroefsluif. De schroevendraaier moet dan worden vervangen door een nieuwe. Een uitschietende schroevendraaier zal vrijwel zeker ernstig letsel veroorzaken, wanneer men het werkstuk, waarin een schroef wordt vastgezet, in de hand houdt.

Beitels, doorslagen en centerponsen

Hierop wordt geslagen met een hamer, daardoor is de kop vaak geheel vervormd door bramen. Om je handen te beschermen en te zorgen dat de braam niet in je ogen springt, moet je beitels regelmatig afbramen en vlaklijpen. Daar er voortdurend op wordt geslagen, bestaat de kans dat de

koppen te hard worden, waardoor de mogelijkheid op afvliegen van splinters groter wordt. Handvatten van houtbeitels moeten tijdig worden vervangen.

Tangen

Tangen hebben als belangrijkste aandachtspunt dat de bek schoon en gaaf moet zijn. Ook de scharnieren mogen niet vuil of beschadigd zijn. Wees er ook steeds op bedacht dat bij het doorknippen van verend draad of bandstaal het uiteinde kan wegschieten tengevolge van de spanning die er op staat.

Enkele tips voor veilig gebruik van handgereedschap:

- Gebruik uitsluitend veilig gereedschap,
- Inspecteer uw gereedschap regelmatig,
- Zorg voor goed onderhoud,
- Gebruik het gereedschap waar het voor is bedoeld,
- Gebruik alleen passende sleutels en schroevendraaiers,
- Gebruik waar mogelijk ringsleutels,
- Gebruik alleen vijlen en beitels met een glad en gaaf handvat,
- Controleer voor gebruik tangen op de goede werking en eventuele beschadigingen,
- Let er voor u aan het werk gaat op, dat u precies die gereedschappen bij de hand hebt die u nodig heeft, en dat de gereedschappen binnen handbereik liggen zodat u tijdens uw werkzaamheden zo min mogelijk hoeft te bukken of te reiken,
- Ruim de handgereedschappen zorgvuldig op wanneer u klaar bent met uw werk. Om zoeken of misgrijpen bij een volgend gebruik te voorkomen, is het belangrijk dat ze overzichtelijk gerangschikt worden. Dat betekent niet allemaal in één bak of kist, maar soort bij soort. Hiermee voorkomt u bovendien dat de gereedschappen tegen elkaar stoten en beschadigd raken,

- Houdt het NEN 3140 gereedschap gescheiden van uw andere gereedschap en gebruik dit alleen voor de “elektrische” klussen,
- Houdt de werkvloer vrij van los gereedschap,
- Houdt gereedschap en materiaal weg van bordes- en steigerranden en bij vloeropeningen.

Nooit doen

- Beschadigd of defect gereedschap gebruiken,
- Een hamer gebruiken waarvan de kop loszit,
- Een (steek)sleutel verlengen,
- Vulplaatjes aanbrengen tussen de bek van een sleutel en de moer,
- Een schroevendraaier gebruiken als blikopener, beitel, breekijzer etc,
- Beitelen zonder oogbescherming,
- Een beitel gebruiken met bramen op de kop,
- Een tang gebruiken waarvan de bek vuil of beschadigd is.

De ware vakman stelt terecht hoge eisen aan zijn gereedschappen, want er wordt, ook terecht, werk van hem verwacht van hoge kwaliteit. En wanneer de gereedschappen tiptop in orde zijn, en ook voor de juiste toepassing worden gebruikt, zijn we tegelijkertijd van een groot deel van de ongevallen af. Regelmatig onderhoud en controle van de gereedschappen is vanzelfsprekend dringend nodig.

Goed gereedschap is het halve werk. Maar daarmee bent u er nog niet, zoals u ziet. Want alleen dankzij zorgvuldige voorzorgsmaatregelen kunt u echt veilig aan de slag!

